

Valtuustoaloite opetusalan määräaikaisten työsuhteiden kestosta ja yhdenvertaisesta kohtelusta

Kaupunginvaltuusto 09.10.2023 § 90

”Opetusalalla ns. opetusvelvollisuustyöaikajärjestelmässä opettajille ei kerry varsinaista vuosilomaa, vaan tällöin puhutaan opetuksettomasta ajasta, kuten kesäkeskeytyksestä (oaj.fi). Opetusalalla on tavallista, että määräaikainen työsuhde katkaistaan opetuksettomaksi ajaksi. Myös Ylöjärvi toimii yhä näin.

Määräaikaisen opettajan jättäminen ilman kesäajan palkkaa johtuu siitä, että kunta palkkaa opettajan puhtaasti säästöyistä ja/tai vakiintuneen toimintakulttuurin ohjaamana vain opetuskuukausiksi, tai että vakituinen viranhaltija palaa virkavapaalta kesäkeskeytyksen alkaessa. Opettajiin ei sovelleta vuosilomalakia, joten he eivät voi siirtää lomiaan esimerkiksi perhevapaan vuoksi, kuten kaikki muut ammattiryhmät. Tämän vuoksi perhevapaalla olevilla opettajilla on oikeus palata töihin kesäkeskeytyksen ajaksi. (Oaj.fi)

Tämä tarkoittaa sitä, että työsuhteet yhä aloitetaan vasta elokuun veso-päivänä ja katkaistaan lukukauden päättyessä, mikä aiheuttaa eriarvoisen tilanteen, jossa täysin samaa työtä tehneet opettajat saavat työstään eri korvauksen: vakituinen opettaja saa kesäkeskeytyksen ajalta täyden korvauksen ja määräaikainen joutuu työttömäksi. Usein syksyllä sama työ jatkuu.

Määräaikaisen opettajan työsuhteen aloittamispäivään ei myöskään pitäisi vaikuttaa sen, mikä on hänen työnantajansa. Ts. Ylöjärvellä töissä olevien työsuhde usein alkaa 1.8., mutta muualta tulevien työsuhde alkaa veso-päivänä, esim. 10.8. Tällöin perehtymiseen ja työtehtäviin orientoitumiseen ei jää riittävästi aikaa, mikä on suuri kuormittavuustekijä. Määräaikaisten työsuhteiden pätkiminen on säästämistä väärässä paikassa ja nykytilanne kuormittaa opettajien lisäksi myös työvoimapalveluita.

Määräaikaisiin työsuhteisiin palkatut opettajat ovat usein työuransa alussa olevia nuoria, jotka ovat suurimmassa riskissä alanvaihtoon (Yli-Pietilä ym. 2023) . Uransa aloittavien koulutettujen opettajien jääminen alalle on ratkaiseva tekijä Suomen koulutusjärjestelmän laadun säilymiselle (Lievonen, 2023). Määräaikaisten reilu kohtelu vahvistaisi Ylöjärven mahdollisuuksia saada päteviä opettajia jatkossakin.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Ylöjärvellä opetus- ja kasvatusalalla siirrytään yhdenvertaisempaan työsuhdepolitiikkaan, jossa samasta työstä maksetaan aina sama korvaus: määräaikaiset opettajien työsuhteiden tulee alkaa 1.8. ja päättyä 31.7. Aloitteen esittämällä muutoksella on talousarviovaikutuksia.

Lähteet:

Lievonen (2023). Tulikaste vai pehmeä lasku - uran alku vaikuttaa jääkö opettaja alalle. Opettaja-lehti, nro 3/2023, ss. 12 - 18.

OAJ, (N.d.) Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES. oaj.fi/tyoelamaopas.

Yli-Pietilä, R., Soini, T., Pietarinen, J. & Pyhältö, K. (2023) Profiles of teacher's professional agency in the classroom across time, Scandinavian Journal of Educational Research. DOI: 10.1080/00313831.2023.2196536

Jenni Kiiskinen ym.”

Päätös Kaupunginvaltuusto päätti lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 23.10.2023 § 316

Esittelijä Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen henkilöstöhallinnolle ja sivistyspalveluihin lausuntoa varten.

Päätös Hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 25.03.2024 § 69
426/01.00.00/2023

Valmistelija: sivistysjohtaja, henkilöstöjohtaja

Aloitteessa esitetään, että Ylöjärven kaupunki katkaisee opettajien määräaikaiset työsuhteet koulujen kesäajaksi.

Ylöjärven kaupunki ei pääsääntöisesti katkaise opettajien määräaikaisia palvelussuhteita koulujen kesäkeskeytyksen ajaksi. Opettajien palkkausta ohjaa keskusjärjestötasolla sovittu kunta-alan opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus, lainsäädäntö sekä kaupungin sisäiset linjaukset palvelussuhteiden osalta. Myös määräaikaisten opettajien työsuhteiden palkkauksessa on otettava huomioon voimassa olevan valtakunnallisen virka- ja työehtosopimuksen määräykset.

Aloitteessa esitetty yleisvaatimus siitä, että määräaikaisten opettajien työsuhteiden tulee alkaa 1.8. ja päättyä 31.7. olisi monissa tilanteissa voimassa olevien sopimusten tai vakiintuneiden käytänteiden vastainen.

Opetusalan virka- ja työehtosopimukseen on tullut vuosina 2022 ja 2023 uusia määräyksiä, jotka vaikuttavat myönteisesti määräaikaisten opettajien asemaan. Viime vuoden elokuussa voimaan astui määräys, joilla pyritään ohjaamaan vakituisia viranhaltijoita hakemaan pidempiä ja yhtäjaksoisia virkavapaita, mikä puolestaan parantaa määräajaksi otettujen asemaa. Lisäksi määräaikaisten asemaan myönteisesti vaikuttaa lomapäiväkorvauksen kasvaminen.

Opettajien määräaikaisille työsuhteille on monia eri syitä, jotka vaikuttavat suoraan palkkauskäytänteisiin. Seuraavassa esimerkkejä:

1. Määräaikaisuuden syy: Perhevapaalla tai opintovapaalla olevan opettajan sijaisuus

Perhevapaalla tai opintovapaalla olevalla opettajalla on oikeus palata töihin koulun kesäloman ajaksi ja saada tältä ajalta täysi palkka. Perhevapaa tai opintovapaa voi edelleen jatkua palkallisen kesäkauden jälkeen.

Koska yhden viran hoitamisesta ei voi samanaikaisesti maksaa palkkaa kahdelle eri henkilölle, perhevapaalla tai opintovapaalla olevan opettajan sijainen

menettää lukuvuoden aikana ansaitsemansa kesäajan palkan perhe-/opintovapaalla olevalle opettajalle, joka palaa kesän ajaksi töihin ilman työvelvoitetta. Tässä tilanteessa määräaikaiselle viranhaltijalle maksetaan virka- ja työehtosopimuksen mukainen lomapäiväkorvaus.

Opettajien työ- ja virkaehtosopimus on tältä osin epäoikeudenmukainen, mutta ongelman ratkaisu ei ole yksittäisen kunnan tehtävä. Tilanteen korjaaminen edellyttää valtakunnallista sopimista, koska nykyinen käytäntö on valtakunnallisesti neuvoteltu. Neuvotteluosapuolet ovat Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT ja opettajien ammattijärjestö OAJ.

Nykyistä käytäntöä perustellaan vuosilomalakiin liittyvällä tulkinnalla. Opettajat ovat kaikissa tilanteissa koulun kesäkeskeytyksen ajan lomalla, joten tosiasiallista perustetta tai tarvetta vuosilomien siirtämiseen ei opettajilla ole edes olemassa.

Opettajilla on vuodessa 190-193 koulutyöpäivää riippuen siitä, mille viikonpäiville itsenäisyyspäivä, loppiainen tai vappu osuvat. Opettajilla ei voi olla edes teoriassa vuosilomaa edellä mainittujen koulutyöpäivien aikana eikä syys-, joului- tai pääsiäislomien aikaan.

2. Määräaikaisuuden syy: Muut pitkäaikaiset sijaisuudet

Muita pitkäaikaisia sijaisia on tarvittu tilanteissa, joissa opettajan viran haltija on ollut vuorotteluvapaalla tai palkattomalla virkavapaalla toisen tehtävän hoitamisen takia.

Vuorotteluvapaajärjestelmä on päättymässä, joten jatkossa näitä sijaisuuksia ei tule haettavaksi. Työnantaja myöntää tällä hetkellä palkattomia virkavapaita toisen tehtävän hoitamista varten vain erityisin perustein, joten myös nämä sijaisuudet ovat merkittävästi vähentyneet.

Mikäli sijainen kuitenkin edellä kuvatun kaltaisissa tilanteissa tarvitaan, sijainen palkataan koko virkavapauden ajaksi.

3. Määräaikaisuuden syy: Muut sijaisuudet

Muita sijaisuuksia ovat pääasiassa sairauslomista, opettajan lasten sairastamisesta tai koulutuspäivistä aiheutuvat sijaisuudet. Nämä sijaisuudet ovat pääasiassa lyhytkestoisia. Sijainen palkataan ao. työpäiviksi.

4. Määräaikaisuuden syy: Avoimen viran hoitaminen tai tuntiopettajan tehtävä

Eläköityvä opettaja voi aiheuttaa tilanteen, jossa on tarkoituksenmukaista palkata opettaja määräajaksi hoitamaan avoimeksi tullutta virkaa. Perustelu tälle järjestelylle on tyypillisesti se, että myöhään keväällä tai kesällä avoimiin virkoihin ei saada riittävästi kelpoisia hakijoita. Paras rekrytointiaika opettajan virkoihin on talvi-alkukevät.

Samankaltainen on tilanne, jossa avoinna olevaa erityisluokanopettajan virkaa ei saada hakijapulan takia täytetyksi. Silloin avoimen viran hoitajaksi on palkattava määräajaksi henkilö, jolla useimmiten on opettajan kelpoisuus, mutta ei erityisluokanopettajan kelpoisuutta.

Näille määräaikaisille opettajille Ylöjärven kaupunki maksaa palkan myös koulun kesäkeskeytyksen ajalta.

Samalla tavalla kesäajan palkka maksetaan tuntiopettajille. Tuntiopettajia tarvitaan silloin, kun opetustunteja jää yli virassa olevilta opettajilta tai tarjolla olevia tunteja on liian vähän viran perustamiseen.

Uusien opettajien palkkaus

Ylöjärvelle tulevien uusien opettajien palvelussuhde ja palkanmaksu alkaa silloin kuin työvelvoite alkaa. Käytännössä ensimmäinen palkanmaksupäivä on opettajien koulutus-suunnittelupäivä elokuussa ennen koulutyön alkamista.

Jos opettaja on jo työskennellyt Ylöjärvellä ja työ jatkuu Ylöjärvellä määräaikaisena tai toistaiseksi voimassa olevana, opettajan uusi työsopimus jatkuu ilman katkoa 1.8. lukien.

Kaupungin työnantajapolitiikka

Valtuustoaloitevastauksen valmistelun yhteydessä on tarkasteltu ja verrattu kaupungin työnantajapolitiikkaa palkattaessa määräaikaista opetushenkilöstöä suhteessa muihin kehyskuntiin. Tässä tarkastelussa kävi ilmi, että pääosa kunnista ottaa määräaikaisen opetushenkilöstön samoin periaattein kuin Ylöjärven kaupunki. Kaupunki tukee työuran alussa olevaa opetushenkilöstöä mm. systemaattisella perehdytyksellä ja ns. mentorointijärjestelmää kehittämällä.

Toimivalta: Hallintosääntö 32 §

Lisätietoja päätöksestä: Sivistysjohtaja Matti Hursti, p. 050 680 67, henkilöstöjohtaja Mira Hirvonen-Ylinen, p. 040 133 1415, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Esittelijä: Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy henkilöstöhallinnon ja sivistyspalveluiden lausunnon vastauksena aloitteeseen

Päätös: Hyväksyttiin.